

POSTANOWIENIE

31 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 31 stycznia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Z.W.

przeciwko Bank w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 17 sierpnia 2023 r., V ACa 1269/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Bank w W. na rzecz Z.W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

[J.T.]

UZASADNIENIE

Pozwany Bank z siedzibą w W. (dalej: bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie uwzględniającego jedynie w niewielkiej części apelację skarżącego od wyroku Sądu pierwszej instancji w sprawie o zapłatę z powództwa Z.W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Podniósł, że potrzeba ta zachodzi w odniesieniu do art. 4 ust. 2 oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65, art. 354, art. 358 § 2, art. 385¹ § 1 i 2 oraz art. 385² k.c., a także art. 69 ust. 3 pr.bank. i przedstawił wywód, z którego wynikało, że zdaniem pozwanego kierunek wykładni wspomnianych przepisów ma znaczenie dla rozstrzygnięcia „wątpliwości co do dalszego wykonania umowy kredytowej, w której to stwierdzono obecność nieuczciwych postanowień umownych” (s. 15 skargi) dotyczących stosowanych przez bank tabel kursowych.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (zob. postanowienia SN z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15).

Brak spójności orzecznictwa przestaje mieć znaczenie prawne wówczas, gdy po jego wystąpieniu wydana zostanie w danym przedmiocie uchwała Sądu Najwyższego działającego w poszerzonym składzie (zob. postanowienie SN z 31 maja 2023 r., I CSK 3360/22). To samo dotyczy sytuacji, w której uchwała tego rodzaju rozstrzyga wątpliwości co do kierunku wykładni przepisów prawa, które wcześniej budziły poważne wątpliwości – rolą Sądu Najwyższego jest bowiem m.in. zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych (art. 1 pkt 1 u.s.n.). W związku z tym należy wskazać, że, wobec braku podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 u.s.n., przy

rozpoznawaniu niniejszej sprawy Sąd Najwyższy pozostaje, na mocy art. 87 § 1 u.s.n., związany stanowiskiem wyrażonym w sentencji uchwały Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej – z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22.

W powyższej uchwale orzeczono m.in., iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (pkt 1). W tej samej uchwale stwierdzono, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (pkt 2). Oznacza to, że podnoszone przez skarżącego wątpliwości co do wykładni art. 4 ust. 2 oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65, art. 354, art. 358 § 2, art. 385¹ § 1 i 2 oraz art. 385² k.c., a także art. 69 ust. 3 pr.bank. uległy dezaktualizacji, a zarazem kierunek ich rozstrzygnięcia nie uzasadnia ewentualnego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bank wskazał występowanie w sprawie czterech istotnych zagadnień prawnych.

Pierwsze z zagadnień dotyczyło art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 i art. 385² § 2 k.c. w zw. z motywem 21 Dyrektywy 93/13 i polegać miało na ocenie, czy w przypadku uznania za niedozwolone (nieuczciwe) postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej – klauzul spreadowych, nieokreślających głównego przedmiotu umowy, prawidłowe jest uznanie takiej umowy za nieważną w całości, skoro zgodnie z orzecznictwem TSUE abuzywnych postanowień umowy nie stanowią klauzule ryzyka walutowego, określające główny przedmiot umowy.

Drugie z zagadnień, odnoszone do art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 oraz motywem 21 Dyrektywy 93/13, dotyczyło dopuszczalności przyjęcia, że umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej, w razie stwierdzenia niedozwolonego charakteru postanowień przewidujących indeksację, miałaby zostać utrzymana w mocy, przy czym prawidłowe byłoby „odwołanie się, jako do podstawy dla

określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej”.

Trzecie zagadnienie związane było z art. 69 ust. 3 pr.bank. Miało ono dotyczyć tego, czy możliwość spełniania przez kredytobiorców świadczeń z umów kredytu walutowego (tj. kredytów indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w walucie obcej) bezpośrednio w tej walucie sprawia, że są to w istocie kredyty udzielane w złotych polskich. Skarżący przedstawił przy tym argumentację mającą świadczyć o tym, że na tak sformułowane pytanie należy odpowiedzieć negatywnie. Nie wyjaśnił jednak, jakie znaczenie kwestia ta ma dla kierunku oceny sprawy, a w szczególności – jak wpłynęłaby na kierunek rozpoznania skargi kasacyjnej. Poprzestał natomiast na ogólnym nakreśleniu problemu (ujmowanego przez skarżącego jednolicie w odniesieniu do kredytów indeksowanych i denominowanych) i na wskazaniu, że w orzecznictwie kredyty tego rodzaju traktowane są jako udzielone w złotych polskich, choć – zdaniem banku – określone racje przemawiają za wnioskiem odmiennym.

Czwarte zagadnienie dotyczyło dopuszczalności uznania za niedozwolone postanowień umowy, która została już przez strony w całości wykonana wskutek spłaty kredytu przed złożeniem pozwu, w którym podniesione zostały twierdzenia co do abuzywności określonych postanowień tej umowy.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (zob. postanowienie SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (zob. postanowienie SN z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie

precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych.

Pierwsze ze sformułowanych przez bank zagadnień zostało już, o czym była mowa powyżej, rozstrzygnięte – w sposób odmienny od zaprezentowanego w skardze kasacyjnej. Za rozstrzygnięty, również odmiennie od oczekiwań skarżącego, należy także uznać problem drugi, dotyczący możliwości utrzymania się umowy, mimo abuzywności jej postanowień, z jednoczesnym zastosowaniem stawki referencyjnej WIBOR. Na marginesie należy przy tym wskazać, że przedstawione racje nie przemawiały za koncepcją, zgodnie z którą usunięcie mechanizmu indeksacji miałoby prowadzić do zmiany wskaźnika służącego do obliczania oprocentowania kredytu.

Z kolei trzecie przedstawione przez pozwanego zagadnienie nie spełnia wymagań stawianych istotnym zagadnieniom prawnym. Na podstawie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie można bowiem określić, jaki wpływ ma opisana przez skarżącego kwestia na ocenę zasadności skargi kasacyjnej – zwłaszcza wobec sformułowania omawianego zagadnienia jako odnoszącego się jednolicie do kredytów indeksowanych i denominowanych. Już ta okoliczność uniemożliwia przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Choć rolą Sądu Najwyższego nie jest uzupełnianie argumentacji strony skarżącej, to na marginesie należy dodać, że jeżeli intencją banku było wywodzenie z walutowego charakteru zawartej z powodem umowy kredytu tezy o tym, iż może ona dalej obowiązywać po wyeliminowaniu z niej postanowień uznanych za niedozwolone, to kwestia ta – o czym była już mowa powyżej – jest obecnie rozstrzygnięta w sposób wiążący Sąd

Najwyższy przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy (zob. postanowienie SN z 18 lipca 2024 r., I CSK 2197/23).

Czwarte ze sformułowanych przez bank pytań również nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego. Skarżący pomija bowiem okoliczność, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. postanowienia niedozwolone nie wiążą konsumenta *ex tunc* oraz *ex lege*. Jest zatem oczywiste, że konsekwencje tego stanu rzeczy mogą (i powinny) być brane pod uwagę także po wykonaniu w całości zobowiązania wynikającego z umowy – tym bardziej, że istotna część umów zawieranych w obrocie konsumenckim jest wykonywana bezpośrednio przy ich zawarciu. Stanowisko proponowane przez skarżącego jako alternatywne względem przyjęcia, że niedozwolony charakter postanowień umownych może być brany pod uwagę w każdym czasie, w tym po wykonaniu zobowiązania w całości, jest zatem *prima facie* nietrafne, a przedstawione w skardze argumenty nie mogą przemawiać za uznaniem, że omawiana kwestia jest kontrowersyjna czy problematyczna; przeciwnie.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[J.T.]

r.g.

